

רבי אלעזר אמר, אלה בכל מקום פסל את הראשונים. שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית? (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פרות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל. וזה נוח לגן. וזה עושה מנוחה בו [נ"א לגן, וכן נח בו], כמו שנאמר (שם) פי בו שבת, וכתוב וישבת ביום השביעי. וזה סוד שדבר זה עושה תולדות ולא אחר.

בא ראה, כמו זה נח למטה הברית הקדוש היה דגמא שלמעלה, ועל זה נקרא איש האדמה. וסוד למדנו, שהרי נח הצטרף לתבה להתחבר עמה ולקיים זרע של הכל, שכתוב לחיות זרע.

מי זו התבה? [נח] ארון הברית. ונח והתבה למטה כף הם כמו דגמא [נח] שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב והקימתי את בריתי אתך. ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתבה, שכתוב והקימתי את בריתי אתך ובאת אל התבה. ואז היתה התבה ארון הברית. [נח] תבה ונח, הכל כמו שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות. כמו זה נח [למטה] הוא עושה תולדות. משום כף [כמו שנאמר] אלה תולדות נח.

נח איש צדיק, כף הוא בודאי כמו שלמעלה. ועל זה כתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. והארץ מתקימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו? זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד [נ"א נח] של הכל - את האלהים התהלך נח. דוקא. שלא

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתוב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא. וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) פי בו שבת. וכתוב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא.

תא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוו פדוגמא (דא) דלעילא. נח פתיב ביה ברית דכתיב והקימתי את בריתי אתך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימתי את בריתי אתך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כף (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם פתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהווי הוא בארעא

כְּגוֹנוֹא דְלַעֲלֵא אִישׁ צְדִיק יְסוּדָא דְעֻלְמָא. בְּרִית שְׁלוֹם שְׁלָמָא דְעֻלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה וְדָאִי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ. תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מָאִי בְּדוֹרוֹתָיו, אֲלֵיךְ אֲנוּן דְנִפְקוּ מִיָּה. הוּא אֲשֵׁלִים לְכַלְהוּ. וְהוּא הָוָה שְׁלִים מְפֻלְהוּ. תַּמִּים הָיָה דְאֲתֵיילִיד מְהוּל דְכְּתִיב הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה תַּמִּים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְעֻלְמָא דְהָא מִיָּה נִפְקוּ (תולדות בעלמא).

תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, מַה זֶה בְּדוֹרוֹתָיו? אֵלֶּה אוֹתָם שְׂיֻצְאוּ מִמֶּנּוּ. הוּא הַשְּׁלִים אֶת כְּלָם, וְהוּא הָיָה שְׁלֵם מִכָּלֵם. תַּמִּים הָיָה - שְׁנוּלַד מְהוּל, שְׁכַתוּב הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה תַּמִּים. בְּדוֹרוֹתָיו - וְלֹא בְּדוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁהָרִי מִמֶּנּוּ יֻצְאוּ (תולדות בעלמא).

תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, נַח אֲתַחֲזִי מִיּוֹמָא דְאֲתַבְרִי עֻלְמָא לְמַהוּי בְּתִיבָה בְּחַבּוּרָא חַד וְלִמְיַעַל בְּהַ, וְעַד לֹא אֲתַחֲבְרוּ כְּחֻדָא לֹא הָוָה עֻלְמָא כְּדָקָא יְאוּת, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה. כְּמָה דְאֲתַ אָמַר, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד. דְּמִתְמָן אֲשַׁתְּכַח פְּרוּדָא וְאֲתַבְּדֵרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל סְטָרִין וְכֻלָּא חַד פְּדוּגְמָא חֻדָא. בְּגִינֵי כֶּף אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח. אֵלֶּה וְדָאִי. דְּהָא יְסוּדָא דְעֻלְמָא אִיהוּ דְעַבִּיד (דף ט ע"א) תּוֹלְדוֹת לְקִיּוּמָא בְּאַרְעָא. אֲתַא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר אַרְיָא בְּחִילִיָּה טִינְרָא נְקִיב וְתַבְר. כֶּף הוּא וְדָאִי. וְתַא חֲזִי, מְשִׁיעוּרָא דְתִיבּוּתָא אוּף נְמִי הָכִי הוּא.

תּוֹסַפְתָּא

לְמָה נַח נַח תְּרִי זְמַנִּי. אֵלֶּה כָּל צְדִיק וְצְדִיק דִּי בְעֻלְמָא אֵית לִיה תְּרִין רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעֻלְמָא דִּין וְרוּחָא חַד בְּעֻלְמָא דְאֲתִי. וְהָכִי תִשְׁפַּח בְּכַלְהוּ צְדִיקֵי מִשָּׁה מִשָּׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם. פֶּר מִיֻּצְחָק דְלֹא כְּתִיב בֵּיהַ פְּמָה דְכְּתִיב בְּהוּ. בְּגִין דִּיֻּצְחָק בְּשַׁעֲתָא דְאֲתַקְרַב עַל גְּבִי מְדַבְּחָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיה דְהָת בֵּיהַ בְּהָאִי עֻלְמָא. וְכִיּוֹן דְאֲתַמַּר בֵּיהַ בְּאַבְרָהָם, בְּרוּךְ מְחִיָּה הַמְתִּים תְּבַת בֵּיהַ נִשְׁמַתִּיה דְעֻלְמָא דְאֲתִי. בְּגִין דָּא תִשְׁפַּח דְלֹא יַחַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמִיָּה אֵלֶּה עַל יֻצְחָק בְּגִין דְאֲתַחֲשַׁב כְּמַת וְעַל דָּא רַמְזֵי קְרָא וְאָמַר (איוב ז) הֵן בְּקִדּוּשֵׁי לֹא יֵאֱמִין וְגו'.

נִפְרַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים, וְשִׁיָּהִיָּה הוּא בְּאַרְץ כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה אִישׁ צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם. בְּרִית שְׁלוֹם, שְׁלוֹם שֶׁל הָעוֹלָם. אִישׁ הָאֲדָמָה וְדָאִי. וְעַל זֶה (בראשית ו) וְנַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, מַה זֶה בְּדוֹרוֹתָיו? אֵלֶּה אוֹתָם שְׂיֻצְאוּ מִמֶּנּוּ. הוּא הַשְּׁלִים אֶת כְּלָם, וְהוּא הָיָה שְׁלֵם מִכָּלֵם. תַּמִּים הָיָה - שְׁנוּלַד מְהוּל, שְׁכַתוּב הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה תַּמִּים. בְּדוֹרוֹתָיו - וְלֹא בְּדוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁהָרִי מִמֶּנּוּ יֻצְאוּ (תולדות בעלמא).

בַּא רְאָה, נַח רְאוּי הָיָה מִיּוֹם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם לְהִיּוֹת בְּתַבְּחָה בְּחַבּוּר אֶחָד לְהַפְּנִס בְּהַ, וְעַד שְׁלֹא הִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד, לֹא הָיָה הָעוֹלָם פְּרָאוּי. אַחַר כֶּף מַה כְּתוּב? (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה? כְּמוֹ שְׁנֵאֱמַר (שם א) וּמִשָּׁם יִפְרֹד. שְׁמִשָּׁם נִמְצָא פְּרוּד וְהִתְפָּזְרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל הַצְּדִידִים וְהַכֹּל אֶחָד פְּדוּגְמָא אַחַת. מִשּׁוּם כֶּף אֵלֶּה תּוֹלְדַת נַח. אֵלֶּה וְדָאִי. שְׁהָרִי יְסוּד הָעוֹלָם הוּא שְׁעוּשָׁה תּוֹלְדוֹת לְקַיָּים בְּאַרְץ. בַּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, אַרְיָה בְּכַחוּ נּוֹקֵב סְלַע וְשׁוּבַר. כֶּף זֶה בּוּדָאִי. וּבֹא וּרְאָה, מְשַׁעוּר הַתְּבַח גַּם כֶּף זֶה.

תּוֹסַפְתָּא

לְמָה נַח נַח פְּעַמִּים? אֵלֶּה כָּל צְדִיק וְצְדִיק שְׁבַע עוֹלָם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי רוּחוֹת - רוּחַ אַחַת בְּעוֹלָם הָיָה, וְרוּחַ אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכֶף תְּמַצָּא בְּכָל הַצְּדִיקִים: מִשָּׁה מִשָּׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם. פְּרִט לִיֻּצְחָק שְׁלֹא כְּתוּב בּוֹ כְּמוֹ שְׁכַתוּב בְּהֵם, מִשּׁוּם שְׂיֻצְחָק, בְּשַׁעֲתָא שְׁנִקְרַב עַל גְּבִי הַמְּזַבְּחַ, יֻצְאָה נִשְׁמַתוֹ שְׁהִיתָה בּוֹ